

פרוטוקול מס' 277

מישיבת ועדת העבודה ביום ד' כ"ד באדר א' תשל"ו - 25 בפברואר 1975 בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל - אלטוזלינו - היו"ד
א. אבטבי
י. ז. אמיר
ל. דיצימן
ה. זיידל
ס. דובלס
י. דביצקי (יורדין)
י. כהן
ד. לוי
ח. שמעוני

מוזמנים:

ע. סיון
גב' ברקאי
גב' פוזנר
א. לאור
- מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
- המוסד לביטוח לאומי
- משרד החינוך והתרבות
- אגף התקציבים, האוצר

מזכיר הוועדה:

מ. משולם

רשמה:

מ. הלנברג

סדר-היום:

הקמת ענף להזנה הנותן שירות אוניברסאלי,
באמצעות המוסד לביטוח לאומי, עקב העלאת
דמי הביטוח הלאומי - הצעה לסדר היום של
חבר-הכנסת דוד לוי.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה.

הקמת ענף להזנה, הנותן שירות אוניברסאלי באמצעות המוסד לביטוח לאומי עמב העלאת דמי הביטוח הלאומי - הצעה לסדר היום של חה"כ דוד לוי

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מקדמת בברכה את מנהל המוסד לביטוח לאומי, מר סיון, ואת הגב' ברקאי. הזמנו גם את אנשי משרד האוצר ומשרד החינוך ואני מקווה שהם יגיעו.

על סדר היום שלנו הצעתו של חבר-הכנסת דוד לוי בדבר ספּעל ההזנה. אני מבקשת מחבר-הכנסת לוי שיציג את הנושא.

ד. לוי: אני מברך על השעה שבה נדון הנושא, שיש לו אספקט סוציאלי וחינוכי. דווקא בשעה שכל אמצעי התקשורת נשמעים קולות השוללים את המפעל, מן הראוי שוועדת העבודה תסמיע את קולה בענין זה.

אני מניח שאינני צריך לחזור על מה שאמרת במליאת הכנסת. הדברים ידועים לחברי ועדת העבודה הרגישים לבעיות חברתיות. אני סבור שאם נצליח להשפיע כדי שמפעל ההזנה יהיה מפעל ושירות אוניברסאלי לכל, נתרם בכך תרומה חשובה בשטח החברתי והחינוכי בארץ. יש מסמעות מיוחדת לעובדה שגם בנים ובנות למשפחות בעלות אמצעים יהיו שותפים בשירות הזה. כולנו מדברים על אינטגרציה, ואם מדברים אינטגרציה אני סבור שהצעד הראשון חייב להיות בבית-הספר, וצריך להטיר ממפעל ההזנה את התווית כאילו זה מפעל לנצרכים בלבד.

לא אחזור על התופעות שהיו מנת חלקנו בעבר, באיזורי פיתוח ובאיזורי מצוקה, כשחלק גדול מהילדים הנצרכים לא נהנו מהארוחה, שכפי שכולנו יודעים היתה לרבים מהם הארוחה החמה היחידה. אינני רוצה גם להכנס לסיבות מדוע הם לא נהנו מאותה ארוחה. ידוע לנו שלא פעם נענשו הילדים כדי לחנך את הוריהם. לדעתי, היתה כאן פגיעה חמורה מבחינה חברתית. לא פעם שונו טבלאות המחירים נוכח התפרצויות, הפגנות ופרסומים למיניהם. בעקבות העלאת דמי הביטוח הלאומי, בשיעור של 2.5%, אנחנו מגיעים למצב שבוכל לאפשר ששירות זה יינתן לכל הילדים בבתי-הספר ללא הבדל עני ועשיר.

אני מוכרח לציין שאלה אשר הסמיעו בעבר את קולם למען צמצום הפערים, למען שירותים חברתיים, היום הם העומדים בראש השוללים את הצעתי ומנסים לקשור אותה עם נושאים נוספים, שיעלו לנו כביכול סיליארדים ונותנים תמונה עגומה ומסולפת שמטרתה להכשיל את הרעיון.

לכן ראוי שאחרי הדיון הראשון שלנו בנושא זה תוציא ועדת העבודה קומוניקט לעתונות, שיתרום לקידום הנושא החיוני הזה.

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: מכיוון שמדובר על כמעט ענף מיוחד למפעל ההזנה, נשמע מה בפיו של מנהל המוסד לביטוח לאומי, אבל לפני כן מבקש להעיר מספר הערות לדבריו של חבר-הכנסת דוד לוי.

הנושא של מפעל הזנה אוניברסאלי באמצעות הביטוח הלאומי הועלה מספר פעמים אבל היום זו הפעם הראשונה שאנחנו דנים בו. עוד בזמנו של מר כץ, שהיה מנהל המוסד לביטוח לאומי, התחילו לקבץ בנושא זה, אחרי שילדה קראה לתוך סיקרופון, והדבר שודר, "אני רעבה". דבריה אלה עוררו דגשות ואז הועלתה השאלה מדוע לא יהיה מפעל ההזנה מפעל אוניברסאלי. הועלה אז הרעיון שחלק מהקיבוצאות לילדים יהיה מיועד להזנה. הנושא תלוי ועומד כשלוש - ארבע שנים. אנחנו, בוועדת העבודה, חייבנו את הגישה בדבר מפעל אוניברסאלי.

היו"ר ש. ארבל - אלמוזליני:

במשך הזמן היו תקלות שונות, התנגדות מצד זה או מצד אחר - סורים, רשויות וגורמים שונים, עד שהגענו למצב שהמפעל הקיים הולך ודועך מבחינת רמתו והיקפו.

לאחרונה הועלתה הצעה שהחל מ-1 באפריל יועלו דמי הביטוח ב-2.5%. המוסד לביטוח לאומי איתן בדעתו, ובצדק, שלא יתכן שיוטל היטל נוסף על המשלמים דמי ביטוח בלי שיהיו להיטל נוסף זה יעדים ברורים. הצענו שאחד היעדים יהיה הקמתו של מפעל הזנה אוניברסאלי במשך שנתיים - שלוש תצטבר קרן ובתקופה זו ייעשו נסיונות כיצד וכאיזה היקף, איפה להתחיל ומתי להתחיל בביצוע, ואן אולי אפשר יהיה להגשים גם את המחשבות בדבר יום לימודים ארוך.

אינני יכולה להבין מדוע קם הרעש מסביב לענין, שהרחיבו אותו והעמידו את יום הלימודים הארוך במרכז, כאילו הגשמת המחשבה הזאת צריכה לעלות מיליארד וחצי לירות. כתוצאה מרעש זה נוצרה בהלה בציבור ונשמעו טענות שהדבר מיותר בשעה שמדברים על קיצוצים, וקשה להבין, כך אמרו השוללים, מה הטעם לספק בתקופה זו ארוחות לילדי עשירים. ברור שהמהומה שקמה מסביב לענין לא היתה במקומה והיא מנעה מאתנו לבצע את הדברים בצנעה, להטיל את דמי הביטוח ולהקצות למפעל ההזנה 1% - 1.5%, לצבור סכומים כמו שעשינו בביטוח מפני אבטלה ובביטוחים אחרים. אנחנו מבקשים לתקן את הרושם שנוצר בציבור, שהנה יש מגמה להטיל עליו הוצאה נוספת של מיליארד לירות.

שמענו שהתקיימה אצל ראש הממשלה פגישה של מספר שנים, שבעקבותיה נתבקשו המנכ"לים להכין תכניות. ביום ראשון התקיימה ישיבת המנכ"לים, ואני מבקשת שנשמע אינפורמציה.

ע. סיון:

אני שמח שיש פורומים שבהם אפשר לברר את הנושא באופן מסודר ולא להיתקל בוויכוח אשר סתנהל, לא בקשר לתכנית, אלא בקשר למשהו אחר, אולי יצרים.

הרעיון בדבר בדיקת הנושא של מפעל

ההזנה התחיל להתפתח בשנת 1971-1972. היו אלה שנתיים שלדעתי היו הפוריות ביותר מבחינת החשיבה על תכניות חברתיות חדשות. אז התחיל המוסד לביטוח לאומי לעסוק במחקר ביחס לשאלה הזאת, במסגרת של פורומים שונים, כשם שהוא נוהג לגבי נושאים חברתיים שונים שהוא עוסק בהם. אם כן, בשנת 1971 התחילו לעסוק, במוסד לביטוח לאומי, במחקר לגבי הנושא של מפעל ההזנה, כגון: בדיקה של אוכלוסיות שונות, רמת המפעל, אופי המפעל ותוצאות. גם משרד החינוך ניסה לבדוק את אופיו של מפעל ההזנה כפי שהוא קיים כיום.

ה. זיידל:

האם המחקרים היו נפרדים?

ע. סיון:

לא. המחקר שנעשה במסגרת המוסד לביטוח לאומי, על-ידי ד"ר דודון, היה בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות. הוא פורסם בחוברת, שהועברה בזמנו לוועדה. היה זה מחקר מטא-ביור. הוא סקר את אופי המפעל הקיים ואת הבעיות. אפילו באגף התקציבים שבמשרד האוצר נערכה בדיקה בקשר לנושא זה, בדיקה שהיתה כרוכה ברפורמה במערכת החינוך, יום לימודים ארוך ומפעל הזנה כללי לכל הילדים. התכניות נתגבשו אלא שבגלל סלחמת יום הכיפורים הענין הוזנח קצת אבל אנחנו המסכנו לעבוד בשקט בנושא זה. בשנה שעברה נערכו ניסויים בבתי-ספר ברמלה, לוד ורמת-השרון, שנעשו על-ידי משרד החינוך ועל-ידי המוסד לביטוח לאומי. נערכו בדיקות על צורת המפעל וכיצד משפיעים שינויים כגון: ברמת התזונה, בחדר-האוכל, ברמת ההגשה ובצורת ההגשה, על אופי המפעל.

ע. סיון:
בהתחלת שנה זו חשבונו שהגיע הזמן לנסות לבדוק רעיון קצת יותר מהפכני - שכל הילדים במקום מסויים, ישוב או שכונה, יהנו מהטפסל שתהיה לו תרמית יותר חיובית ושיהיה ברמה יותר גבוהה מרמתו של הטפסל הקיים, על-סמך לבחון כיצד הדברים משפיעים על הילדים, מה יחסם של ההורים למפעל ומה הדרך האפשרית לארגן מפעל הזנה כזה. חשבנו להמשיך בדרך זו כשנתיים - שלוש כדי לגבש את התכנית.

באופן בלתי תלוי לענין זה, משרד האוצר הגיש הצעת תקציב אשר כללה העלאה של דמי הביטוח ואז, הרעיון שחשבנו לפתח אותו באופן הדרגתי, התקשר עם העלאת דמי הביטוח מ-1 באפריל 1976, באופן קונקרטי. אם כן, הדיונים הקונקרטיים בדבר העלאת דמי הביטוח הביאו אותנו לקשור את ההעלאה של דמי הביטוח עם הרעיון של מפעל ההזנה.

כאן המקום לציין, כי המוסד לביטוח לאומי הגיש הצעה להעלות את דמי הביטוח ב-1.1% כדי לכסות גרעונות שוטפים צפויים בעתיד בענפים שונים; בצד: זיקנה ושאימים - 0.5%, ענף אמהות - 0.4% ובכוח כללית - 0.2%. מעצמאים אנוחנו מבקשים 0.2% נוספים כדי ליעד אותם לנפגעי עבודה עצמאים.

ה. זיידל: אם כן, עצמאים ישלמו שיעור נוסף של 0.3%.

ע. סיון: נכון.

ל. ריציאן: אתם טוענים שקיים גרעון בענף זיקנה. האם קיבלתם את מלוא הפיצויים לתוספת של 1% שבאה כתוצאה מביטול הניכויים לבני 60 - 65 ומעל ל-70?

ע. סיון: קיבלנו תוספת של שותפות האוצר. לפי החישובים שלנו היא כיסתה את ההוצאה

הנוספת שבגרסה לנו.

ה. זיידל: האם העלוכם עשאו ב-0.4% של התוספת והמעביד - ב-0.7%?

ע. סיון: כן.

מכיוון שהממשלה כללה בתקציב העלאה של דמי הביטוח בשיעור של 2.5%, שפירושה כ-700 מיליון לירות, הצענו לייצר את ההפסד של 1.4% המתקבל בין הצעתנו לבין הצעת האוצר, לנושא של מפעל ההזנה. הרעיון שלנו היה לא לשנות בתכנית הקודמת שלנו, לגבש באופן הדרגתי את הצורה, האופי וההיקף של מפעל ההזנה, אלא לייצר מראש אותם דמי ביטוח, מפני שהעיקרון של המוסד לביטוח לאומי הוא שדמי ביטוח משמשים למתן שירות סוציאלי אשר מיועד לאוכלוסייה.

מה הסיבות שהביאו למסקנה ששירות ההזנה הקיים הוא שירות בעל ערכים שליליים? לשירות ההזנה היו מטרות שונות, חלקן חברתיות וחלקן חיבוכיות-לימודיות. הוא עבר מספר גלגולים, בהיקפים ובמימדים. אני מעריך שבתקופת השנים הראשונות להקמת הסדינה הוא היה ברמה מקובלת יחסית לכלל הרמה שהיתה נהוגה באותן שנים באוכלוסייה בארץ. במשך השנים דמת השירות אמנם עלתה אבל בסך הכל היה פיגור בהשוואה לרמה הכוללת בארץ.

כיום ניזונים במסגרת מפעל ההזנה כרבע ממספר הילדים בחינוך היסודי. נקודה חשובה יותר היא שגם בבתי-ספר שבהם קיים מפעל ההזנה רק 40% - 45% בממוצע מכלל התלמידים בבתי-ספר אלה משתמשים בשירות המפעל. בבתי-ספר המסווגים כטעוני טיפוח, 60% בממוצע ממספר התלמידים משתמשים בו, ובבתי-ספר יותר מנוסטים המספר יורד עד ל-30%.

יחד עם זאת יש עיירות פיתוח שבהן המפעל מקיף למעלה מ-90% מכלל הילדים.

ע. סיון:

זה המצב במקומות כמו קריית-שמונה, בית-שאן וכדומה.

גב' פוזנר:

בעיקר בישובים במחוז הצפון.

א. לאור:

אבל לאחוז זה אין משמעות רבה כאשר מדובר על כלל הילדים בארץ.

ע. סיון:

הסיבות העיקריות לאי-השתתפות של הילדים במפעל ההזנה, כפי שבדקנו, נעוצות בכמה גורמים, שאחת מהן התשלום של 60 לירות לחודש לילד. ועוד: בהדרגה התפתחה תדמית שלילית לשירות ההזנה, הנובעת אולי מרמתו ואולי מצורתו. אבל אני מכיר שיותר מכל, עצם העובדה שרק ילדים משכבות חלשות נהנו מהמפעל, היא אשר הביאה לכך שילדים משכבות יותר מבוססות הוצאו ממנו. אם כן, יש כאן תופעה שהעלאת המחיר והתדמית הביאו לנשירה מהמפעל וכיום השירות הנוכחי מתייע שכבות מבוססות בדרך-כלל לשלוח את ילדיהן להשתמש בו. מצאנו תופעה נוספת חמורה מבחינה חברתית: לפי הקריטריונים של המפעל ניתנו הנחות בתשלום אבל מתברר שרק מחצית ממספר הילדים שקבלו את ההנחות היו אמנם זכאים להם. פירוש הדבר שמחצית ממספר מקבלי ההנחות סדרו פרטים לא נכונים כדי שיוכלו להנות מן ההנחות.

ערכו של טל המזון במסגרת מפעל ההזנה נאמד, במחיר של סוף פברואר, ל-80 לירות לחודש לילד, כאשר המחיר הרשמי של המפעל הוא -60 לירות. הגרעון מוטל על הרשות המקומית ובחלקו על מסד החינוך והתרבות.

כמה פעמים בשבוע אוכלים הילדים?

ה. זיידל:

שש פעמים בשבוע.

גב' פוזנר:

80% מן המזון עובר דרך מטבחי בתי-הספר ורק 20% - דרך מטבחים מרכזיים. במצב זה בולט המרכיב של הוצאות העבודה והוצאות שונות אחרות לעומת מחיר המזון, המהווה 54%, ואילו השאר הן הוצאות עבודה, הובלה וכו'.

ע. סיון:

גובה התשלום המוטל על ההורים הוא בהתחשב בגובה ההכנסה וגודל המשפחה. כאמור, מצאנו שיש סתירות בין הצהרותיהם של ההורים ובין המצב למעשה.

בדקנו מה יכולות להיות האלטרנטיבות במסגרת של מפעל הזנה, אם נרצה להחיל אותו על כל אוכלוסיית הילדים בבתי-הספר. מבדיקות שונות שנערכו על-ידי המוסד לביטוח לאומי, מסד החינוך ומסד האוצר הגיעו הכל למסקנה, שצריך לסגור את המפעל הנוכחי, ומתוך כך התחילו לחפש דרכים אחרות.

מה ההוצאות כיום?

ל. ריצ'יאן:

ההוצאות הרשמיות - 90 מיליון לירות.

ע. סיון:

150 מיליון לירות כולל הכל מכל.

א. לאור:

חלק מכוסה על-ידי ההורים וחלק על-ידי הרשויות המקומיות.

ע. סיון:

מה ההוצאות הממשיות של מוסדות ציבור -
קמסלה, ורשויות מקומיות בעלות המפעל הזה

ל. דיציאון:

כיום.

ההורים משלמים כיום בממוצע 28% מהסכום של
150 מיליון לירות. היתר מוטל על הממשלה
ועל הרשויות המקומיות. זו קטאטיסטיקה חדשה.

גב' פוזנר:

כאמור, התחילו לחפש דרכים מה יכולות
להיות האלטרנטיבות למפעל הזנה כולל
קאשר השיקה הנוכחית כמעט נפסלה, כי היא יקרה, ויש בה אי-אחידות.

ע. סירון:

מה מספר הילדים במסגרת המפעל?
200 אלף.

י. דרניצקי (יורדיו):

ח. שמעוני:

מספר זה של 200 אלף כולל גני ילדים,
חינוך יסודי וחינוך על-יסודי. מד סירון
צודק כשהוא אומר שהילדים במסגרת החינוך היסודי המשתמשים במפעל מהווים
כרבע ממספר התלמידים במסגרת החינוך היסודי.

גב' פוזנר:

ח. שמעוני:

כמה ילדים בשלב חינוך הנסודי?
500 אלף. המספר של 200 אלף הוא מתוך
מספר של 800 אלף בחינוך. המספר של 200
אלף כולל גני ילדים, חינוך יסודי, חינוך על-יסודי ויסודי. אם ניקח
אך ורק את הילדים שבמסגרת החינוך היסודי, זה 125 אלף. במסגרת החינוך
היסודי, רק רבע ממספר הילדים משתמשים במפעל הזנה. ציינתי בראשית
דבתי כי במסגרת בתי-ספר טעוני טיפוח 60% מהילדים נהנים מהמפעל,
ואמרת שיש ישובים, בעיקר עיירות פיתוח בצפון הארץ, שם מגיע מספר
הילדים במפעל לכ-90% או יותר מכלל התלמידים.

ע. סירון:

מה חלקו של הביטוח הלאומי פרופר בתקציב
מפעל הזנה?

י. דרניצקי (יורדיו):

בינתיים הוא לא משתקף.

ע. סירון:

השיטות שחשבנו עליהן על-סנת להגיע למפעל
הזנה כללי היו יכולות להיות, תיאורטית, מפעל הזנה על-יד מטבחי בתי-הספר,
דעיון שמפסל כמעט על הסף, מכיוון שמפעל בצורה כזו יקר מאוד ואין הוא
יכול להיות ברמה אחידה. דרושות גם השקעות גדולות מאד כדי להגיע למטבחים
בבתי-הספר.

דעיון שני הוא דוגמת המטבחים המרכזיים,
כפי שהם קיימים, הכוללים 20% מאוכלוסיית הנזונים, אבל גם דעיון זה
יקר יותר מהדעיון השלישי שנבדוק אותו - להגיע למספר מפעלים
בקנה מידה איזורי, אשר יתנו ארוחות מוכנות ארוזות בצורה היגיינית.
יש הצעות בלבד מפעלים גדולים שיתנו 100 אלף ארוחות. יש הצעה לפיזור
יותר גדול כדי להגיע ל-10 - 12 מפעלים בכל הארץ, וכל מפעל יספק
כ-40 - 50 אלף ארוחות. ההנחה היא שבצורה כזו אפשר יהיה לפתח את מפעל
ההזנה בהדרגה ולא בבת אחת, לפי עדיפות שתיקבע. הארוחות יועברו מן
המפעלים ישירות לבתי-הספר. בבתי-הספר יהיו מתקני חימום וקירור, ואפשר
גם שההפצה תכלול גם את המתקנים האלה. צריך לבדוק את שתי האלטרנטיבות.
הכוונה היא שהארוחה תגיע לכיתה והפסולת תאסף לאותו מיכל שבו הובא
המזון.

זו אותה שיטה הקיימת בטווחים.

ה. זיידל:

נכון.

ע. סיון:

יש גם מחשבה שמוסחי תזונה יגיעו לסל מזון קל באותה איכות כמו ארוחה חמה.

אם יוחלט על מפעלים ארציים, יהיה צורך בהשקעה ארצית הנאמדת בטכום של 250 - 300 מיליון לירות.

שיספקו אוכל קר?

ל. דיציאן:

לא. יש בארץ שלושה מפעלים שההיקף הנוכחי שלהם מספיק לניסויים אבל לא

ע. סיון:

להספקה ארצית כוללת.

האם אתה כולל בהם את המפעל בלוד?

ה. זיידל:

כן.

ע. סיון:

אני רוצה להדגיש כי במפעל המרוכז היחס בין ההוצאה למזון ובין הוצאות אחרות משתפר לטובת המזון על-חשבון המרכיבים האחרים. המערכת שאנחנו מציעים מדברת על 1000 - 1200 עובדים לצרכי מפעל אוניבהסאלי, בניגוד לשיטה אחרת הדרושת מספר עובדים גדול יותר, יותר מכפול.

האם המספר הזה כולל את העובדים במפעלים?

י. דרניצקי (יורדין):

כן. בשיטה הנוכחית מגיע מספר העובדים ל-5000.

ע. סיון:

מה ההשקעה הדרושה בבתי-הספר למתקני חימום וקירור.

ל. דיציאן:

ההשקעה בבתי-הספר למערכות חימום וקירור, כולל מערכות חשמל מגיעה ל-100 אלף

ע. סיון:

לירות לבית-ספר של 1000 תלמידים.

כשאתה מדבר על 1200 עובדים במפעלים, בשיטה שאתה מציע אותה, כמה עובדים

ה. שקעוני:

יהיו בבתי-הספר?

אנחנו מעריכים שלכל המפעלים, כולל עובדי נקיון, נגיע, בהפעלת מערכת

ע. סיון:

ארצית לבין 2000 ל-2500 עובדים, במקום 5000 עובדים במתכונת הקיימת.

הניצול במפעלים הרבה יותר יעיל מבתי-ספר. אנשי בתי-הספר אומדים

גב' פוזנר:

שעל כל 100 - 120 ילדים יש להם עובר אחד, הרי כאשר מבשלים במפעל כמויות גדולות יותר, מספר העובדים קטן יחסית.

לפי המתכונת הנוכחית טך כל העובדים, במסגרת ארצית, צריך להגיע ל-7500

ע. סיון:

בשעה שבמתכונת העשייתית הוא יהיה כ-2500. כיום עובדים במערכת הסלקטיבית למעלה מ-1000 אנשים.

ל. דיציאון:
 אם אתם אומרים שעכשיו, כאשר 25% מן התלמידים נמצאים במסגרת הספּעל, מספר העובדים מגיע ל-1000, כיצד קורה שהמספר גדל ל-7500 כאשר מדובר על כלל התלמידים?

ח. שמעוני:
 זו טעות בחישוב של סר סיון. המספר צריך להיות 5000. הוא צריך פעמיים אותו מספר.

ע. סיון:
 חשבנו גם על כך שהמטבחים המרכזיים הקיימים כיום יורחבו ונגיע לכך שכושר הייצור שלהם יהיה אולי במתכונת של מפעל איזורי, כדי שלא נצטרך לבנות מפעלים איזוריים במספר שהזכרתי, 10 - 12.

את השנה הנוכחית, שנת תשל"ו, אנחנו רוצים לנצל לשם הזלמת הניסוי הראשון של אספקת מזון מייצור תעשייתי ובריכת היחס של התלמידים לארוחה, בדיקת יחסם של ההורים למפעל וכן בדיקת דרכי הלוגיסטיקה והדרדכים הטכניות של מפעל כזה.
 חשבנו שבשנת תשל"ז נוכל להתחיל במספר ניסויים במספר נקודות ישוב. דובר על 5 - 6 ניסויים.

ה. זיידל:
 דוגמת מה שראינו ברמלה ובלוד.

ע. סיון:
 זה היה הניסוי הראשון. חשבנו להגיע בשנה הבאה ל-5 - 6 ניסויים כדי לבדוק את האלטרנטיבות השונות שציינת אותן.

בשנת תשל"ח, לפי התכנית, תתחיל ההסבה של המטבחים המרכזיים לייצור תעשייתי. אנחנו מעדיכים שזה עניין של שנה, ובשנת תשל"ט אפשר יהיה להפעיל את המערכת המרכזית המבוססת על מטבחים מרכזיים שיוסבו. אם התכניות תסוכמנה סופית אנחנו מקווים ששנתיים לאחר מכן יוקמו המפעלים האיזוריים החסדים כך שבשנת תשמ"א או תשמ"ב אפשר יהיה להתחיל את מפעל ההזנה, הדרגתית, על כלל אובלוסיית התלמידים.

לפי שיחות עם אנשי משרד החינוך והתרבות ההנחה היא שאם יוחלט על יום חינוך ארוך, הקצב יהיה דומה לזה שאני מדבר עליו ושני המפעלים יפגשו באותן שנים.

אשר לעלות המפעל. אם ניקח כמודד את סל המזון הנוכחי, את הרמה הנוכחית של מפעל ההזנה, אנחנו מגיעים לכך שעלות המפעל מגיעה ל-470 מיליון לירות.

ח. שמעוני:
 כיום זה עולה למדינה 70 מיליון לירות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:
 אני יודעת על 150 מיליון לירות.

ח. שמעוני:
 אני מציין מספר שמעתי מפי שר החינוך.

א. לאור:
 70 לירות לילד, כפול 200 אלף ילדים, כפול ימי הזנה - בסך הכל 150 מיליון.

ע. סיון:
 ההצעה שלנו היא לא להסתפק ברמה הנוכחית. ברור שהייצור התעשייתי ישפר את רמת המזון. אנחנו מציעים להגיע למפעל בעלות של 600 - 650 מיליון לירות לכלל המערכת. ההערכה היא שמפעל כזה יצריך דמי ביטוח בגובה של 2%.

כל אחוז נותן 300 מיליון לירות.

ל. דיציאון:

נכון. המצב כיום הוא שכל אחוז נותן 300 מיליון לירות.

ע. סיון:

אנחנו מציעים שהמפעל הנדון יהיה חובה לכלל הילדים במסגרת החינוך היסודי, שהוא לא יתבסס על תשלומי ההורים ולא על השתתפות של הרשויות המקומיות. מוצע שהשיעור של 2% יחלק בין העובד ובין המעביד.

איך?

י.ז. אמיר:

עדיין לא הגענו להצעה.

ע. סיון:

כשאתה מדבר על 2% כוונתך ל-2% מתוך השיעור של 2,5% כמוצע על-ידי האוצר.

י. דרביצקי (יודין):

מכיוון שאנחנו זקוקים ל-11% אנחנו מציעים לצבור את ה-1.4% לצרכי מימון של מפעל ההזנה, ובשנת תשס"ב, כשנגיע להפעלה מלאה, יהיו דרושים 2% למימון המפעל.

ע. סיון:

ההצעות של מימון המפעל יכולות להיות שונות. יכולה להיות הצעה שהמפעל יסומן כולו מתקציב המדינה, ויכולה להיות הצעה בדבר השתתפות של הרשויות המקומיות. יכולה להיות גם הצעה שהמפעל יהיה בנוי על שיטה של תשלום מרוג של ההורים. לנו נראה שהצעה בדבר תשלום מרוג איננה טובה, כי היא מוסיפה נדבך נוסף לתשלומים מרוגים ועיקר הנטל יהיה על שכבות הביניים ואל בשכח ששכבות אלה נושאות בתשלומים לבית-הספר העל-יסודי, למעונות יום וכו' ומי שמשתכר כ-3000 לירות לחודש משלם תשלומים שונים בדלת האחורית אשר גורמים לכך שהמס השולי שלו מגיע לכ-100%. לכן אנחנו מחפשים דרך אלטרנטיבית לגבות מבעלי ההכנסות הגבוהות יותר ולפזר את הגבייה לאו ריוקא בשנים שהילדים לומדים בבית-הספר אלא לאורך כל התקופה של ההכנסה הכלכלית של המשפחה, דהיינו שגם הורים שאין להם ילדים בבית-הספר ישאו בעול.

אני מודה ושמח על ההזדמנות שניתנה לי להציג עמדה נגדית בנושא זה.

א. לאור:

בדרך-כלל מסתכלים על אנשי האוצר דרך האגורה, כאילו הם אינם מעוניינים בקידמה ומחבלים בה. אין ספק שלשיקולים כספיים יש חשיבות בעמדת האוצר אבל העמדה שאציג היום מקובלת גם על אנשי חינוך רבים.

קודם כל אתייחס לענין הגרעון בביטוח הלאומי

ולענין ה-2.5%.

הגרעון השוטף בתקציב הביטוח הלאומי, דהיינו, עורף תשלומים על תגבולים, צפוי להיות 200 - 250 מיליון לירות.

בכל הענפים?

ה. זיידל:

במספר ענפים שלגביהם מוצע להעלות את דמי הביטוח כגון: אמהות, זיקנה ונכות, בלי

א. לאור:

אבטלה ובלי קרן השוואה. כאמור, צפוי גרעון של כ-200 מיליון לירות. הגרעון האקטוארי גדול הרבה יותר. לענף אמהות, לדוגמה, כבר הרבה שנים אין רזרבה. לפי המצגת של האקטואר צריך להעלות את דמי הביטוח בענף זיקנה בשיעור של קצת למעלה מ-2% לטווח הקצר וב-5%, או 7% לטווח ארוך יותר.

יש חילוקי דעות אם בכלל צריך להשתמש
בחישובים אקטואריים.

ע. סיון:

ד"ר אקטוארי בותן את הגבול המקסימאלי
של דמי הביטוח אני אומר ששיעור של 2.5%
בהנחה על מנת לכסות את הגרעון השוטף לטובת קצר של שנתיים - שלוש, בהנחה
שאת תחול עכשיו עליה לא תהיה עליה נוספת בעוד שנתיים - שלוש.

א. לאור:

מה הגרעון כיום?

ל. דיציאן:

השנה הוא 170 מיליון לירות.

א. לאור:

מה המצב של קרן ביטוח אבטלה?

י. דרניצקי (יודין):

יש לה רזרבות גדולות.

א. לאור:

כ-4 מיליארד לירות.

ל. דיציאן:

את שהתקיימו הדיונים התקציביים היתה
נכונה שתהיה העלאה של 2.5% לענפי הביטוח
הקיימים. בשום מקום האוצר לא חשב על ענף ביטוח חדש, קל וחומר מפעל
הזנה. אני מבקש להדגיש שאנחנו לא בעד גבייה לענף ביטוח חדש.

א. לאור:

כיום בצרכים במסגרת מפעל ההזנה כ-200 -
210 אלף תלמידים במקטור העברי. המפעל קיים בעיקר בני ילדים במסגרת
חוק חינוך חובה, בחינוך היסודי ובחלק מחטיבות הביניים. שיעור הנזונים
בקבוצות אלה, במסגרת היהודית, מהווה כ-45%. העלות הצפויה לחודש אפריל
1976, לפני שינוי במערכת הסובסידיות, וכך זה מופיע בספר התקציב -
72 לירות לילד. ברור שעם השינוי במערכת הסובסידיות הסכום הזה יגדל.

ל. דיציאן:

לכן נכונה הטענה שהתקציב המוצע סתכם
ב-100 מיליארד לירות ולא ב-85 מיליארד.

העלות לחודש מארס היא - 72 לירות לילד.

א. לאור:

האם אין בתקציב שיעור של 25% התייקרות
צפויה?

ח. שמעוני:

בוודאי שיש. זה שמור ברזרבה וצריך יהיה
לתקצב. לפי מה שאנחנו יודעים כיום, העלות,

א. לאור:

כפי שאמרת, היא - 72 לירות.

אשר לדימויו של המפעל. אנמדים שמפעל
ההזנה הקיים הוא שלילי. רבותי, יש מקומות כאלה אבל יש גם מקומות
אשר מהווים פנינה לביקור. השליה הסוטאלית מהווה עוול למורים ולתלמידים.
במקומות שזורת המפעל איננה נאה, האשמה היא בראש ובראשונה אשמתו של
המנהל. הבעיה התקציבית משפיעה על איכות המזון אבל לא על רעש וסדר.

הי"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: איפה הפנינה?

בבית-הספר שבו עובדת אשתי, בית-ספר על
שם בן-יהודה.

א. לאור:

גם דימונה.

אב' פוזנר:

א. לאור:
בנתי-ספר שבהם יש מטבחים, המטבחים הם לימודיים שבהם התלמידים לומדים כלכלת בית וכו'. למטבחים הלימודיים יש חשיבות מרובה, ואל נשכח זאת.

מה משמעותו של המפעל המוצע, אם מדברים על הזנה כוללת? משמעות הדבר היא תוספת של 300 אלף אוכלים בסקטור היהודי, בחטיבות הביניים ובחינוך היסודי, ותוספת של 100 אלף תלמידים במגזר הערבי. במקרה כזה מדובר על מספר אדיר של 600 אלף גזונים בכל הארץ, באותה שעה יום יום. זה מפעל לוגיסטי אדיר. אפילו בצה"ל אין מספר כזה של ארוחות. אנחנו צריכים לדעת על מה אנחנו מדברים. פעמים רבות אנחנו חוטאים בכך שמחליטים על דברים אשר נשברים בניצוץ מפני שלא רואים מראש כמה מדובר. מדובר על השלשה של המפעל הקיים, אשר נבנה במשך שנים מדובר. אני חושש שככל שעושים דבר ארצי - זה עלול להיות גולם שקם על יוצרו. מי שיצטרך לבצע את התכנית תהיינה הרשויות המקומיות. מרבית הרשויות המקומיות, בעיקר החלשות, ששם נהיה מעוניינים להצליח ככל האפשר, לא תוכלנה לעמוד בבטל, וכאן לא יעזור שום תקציב כי זה ענין ארגוני שמדגה ראשונה.

מה ההגיון במפעל הזנה כללי? מפעל הזנה לכל האוכלוסיה של התלמידים הגיוני, לדעתי, באמצעות שבהן יש תת-תזונה ואז השלטון המרכזי מקבל על עצמו לדאוג לילדים. בברבאדוס, למשל, שם טובלים הילדים ממחסור בחלבונים, יש מפעל הזנה. בזמנו נתנו גם בארץ כוס חלב לילדים בנתי-הספר. מחקרים שנעשו הראו שאין אצלנו בעיה של תת-תזונה. אין אני אומר בכך שאין משפחות או שכונות שמצב התזונה בהן לא כל כך טוב, אבל כתופעה חברתית אין אצלנו בעיה של תת-תזונה. הרוב המכריע של ילדי ישראל מקבלים את כל המזון המתאים לבריאותם. יתר על כן, מחקר של המוסד לביטוח לאומי הוכיח שבתקציב הנתון אפשר לשפר את כל המזון.

אל נשכח שקיים כיום מפעל המקיף 200 אלף ילדים, שברובם הם מאוכלוסיית מצוקה, ואם יש חשש של תופעות של תזונה בלתי מספקת, הרי המפעל הקיים מיועד לשכבות אלה וכל הרחבה לא תחול על אוכלוסייה זו. כלומר, מבחינה של תזונה נאותה לילדים אין הצדקה להקים בישראל מפעל הזנה אוניברסאלי לכל הילדים.

אשר לעלות. לא בדקתי את כל ההשקעות אבל צריך לכלול בחישוב את המפעלים, את הוצאות ההובלה, את צי הדרכה, תשתית של כלי דרכה, מתקני חימום וקידור בתחנות הביניים, מתקנים לפינוי אשפה וכו', ואינני מדבר על זריקת מזון, בזבוז, מגשים, אריזות וכו' ובנתי-ספר שאינם בנויים למפעל כזה.

מד סיון מדבר על 250 - 300 מיליון לירות. אולי כן, אולי לא. מכל מקום, אם זה יהיה מפעל ארצי - המדינה תצטרך לשאת בזה.

ואשר לעלות השוטפת. בניסוי שממנו נשאבו פרטים על עלות של המזון מצאנו שמדובר בסכום של 6.5 - 7.9 לירות ליום. במפעל הנוכחי מדובר על 3 לירות ליום. יש להניח שהמחיר שציינתי הוא מחיר חסימה, דהיינו, כדאי ליצרן להציע מחיר זול כדי שיעלה על הגל בעתיד. אחרי שנהיה בזריהם של המפעלים הגדולים - המזמור יהיה אחר לחלוטין. אם ניקח את המחיר הנתון של המסר של הביטוח הלאומי נגיע לעלות של 960 מיליון לירות לשנה לכל הילדים לעומת 150 מיליון לירות כיום. נמצא שמדובר בתוספת של מעל 800 מיליון לירות. זה במחירים של היום. דובר על גבייה של 1% מהביטוח הלאומי במחירי השנה הבאה, כשעם חישוב תוספת היוקר הבאה והתקררה החזשה הבאה של הביטוח הלאומי יתן סכום של 300 מיליון לירות. נמצא שבמחיר הסל של היום ובמחיר הביטוח הלאומי של השנה הבאה זה מכסה פחות משליש.

א. לאור:

אם נעשה חשבון של השנה הבאה, הקטנה של הסובסידיות והתייקרות צפויים, העלות תהיה מיליארד ו-300 מליון לירות, אחרי שתוקטנה הסובסידיות ואחרי תוספות יוקר שאינן כלולות בסכום של 72 לירות. כלומר, כדי שהביטוח הלאומי יכסה את המפעל, יש צורך בתוספת של 3% - 4% דמי ביטוח לאומי.

הנני סובל הכל.

ע. טיוו:

א. לאור:

אני נשען ומתבסס על סקר של המוסד לביטוח לאומי ועל הצעות מחירים. אני הולך לצד הזהיר ביותר ולפי זה אני מביע למה שציינתי כאן. אם דמי הביטוח הלאומי לא יוגדלו, יהיה צורך בהשלמה מתקציב המדינה.

אשר לעובדים. הערכתנו היתה שלפי התנאים הקיימים במפעל ההזנה, דהיינו, לא על סמך מפעל תעשייתי, יהיה צורך בתוספת של 4000 - 5000 עובדים. ברור שמפעל מתועשר ובהיקף כמו שמדובר, יחסוך מהמספר הזה אבל אינני יודע כמה.

אנחנו גם לא יכולים לדעת כיום פרטים ביחס לתשומות נוספות של כוח אדם בבתי-ספר כגון: מורים, שרתים וכו'. זה בעלם גדול שעלול להכות אותנו.

אשר לקשר בין יום לימודים ארוך והזנה. גם המצדדים במפעל ההזנה אומרים שיש הגיון במפעל כזה רק בקשר ליום לימודים ארוך בבתי-הספר. כלומר, מפעל הזנה כללי לכל ילדי ישראל בכל הארץ בלי יום לימודים ארוך זה לא הפרוייקט המוצע. הפרוייקט המוצע קשור ליום לימודים ארוך. איש איננו מדבר על מפעל הזנה כללי ללא קשר ליום לימודים ארוך. אם כך, צריך לשקול מה יהיה המחיר של יום לימודים ארוך. זה ענין של 500 מיליון לירות. החינוך היסודי, גני הילדים וחטיבות הביניים מהווים את המערכת הגדולה ביותר במדינה. יש צורך בתוספת של עובדי הוראה ומדובר על כ-13 - 14 אלף עובדים, לא משרות אלא עובדים, ובכ-10 אלפים משרות. מדובר על תוספת של 40% למצבת עובדי ההוראה השנה וצריכה להישאל השאלה: היכן הם יימצאו, מי יכשיר אותם וכמה זמן יעבור עד שתיקתר שאלה זו. יתר על כן, אנשי חינוך מרובים וטובים מפסיקים בעילות ובהצדקה להנהיג יום חינוך ארוך בצירורים שונים. הם טוענים שיש בעיה של תקנים ושל שיטות הוראה. צריך לחשוב מה לעשות ביום הלימודים הנוכחי. הם טוענים שקשה להחזיק את הילדים בבית-הספר ולכן מוטב שתהיה הפסקה ואחריה פעילות מועדונית. עוד הם טוענים שיום לימודים ארוך יביא לדילול של העובדים באיזורים החלשים מפני שיהיה להם ביקוש באיזורים חזקים. הם מוסיפים וטוענים שאין טעם לדבר על כל המערכת אלא מוטב ללקח ממקום למקום ולברוק. יש מקומות שם אפשר להנהיג יום לימודים ארוך, בהתאם לתנאים המקומיים ולאפשרויות. להנהיג מפעל הזנה כללי קל יותר מאשר להנהיג יום לימודים ארוך, ועלול להיווצר מצב שנגיע להזנה ללא יום לימודים ארוך, ובזה אין אנחנו רוצים.

אשר לפרוגרסיביות בשיטת המיסון. התשלומים לביטוח הלאומי הם דגרסיביים, בגלל התקנה. התכנית המוצעת, הספציפית הזאת היא לתת שירות נוסף בעיקר לשכבות המבוססות.

אני מוכן לקבל טיעון, שצריך לשפר את המתכונת הקיימת של מפעל ההזנה לשכבות החלשות, אם כן, שיבואו בבאריקות על נושא זה. מכל מקום, לפי המוצע ברור שמרבית תוספת המשאבים תלק לאוכלוסיות המבוססות וחלק גדול מהמיסון יהיה באמצעות דמי ביטוח דגרסיביים.

א. לאור:

ברוך שההצעה המוצעת קשורה ביום לימודים ארוך. ב-40 בתי-ספה שם יש יום לימודים ארוך, למעלה מ-50% מן התלמידים אינם אוכלים במסגרת מפעל הזנה. בשמונה בתי-ספר, בהם יש יום לימודים ארוך, אין כלל מפעל הזנה. כלומר, ניתן לבצע יום לימודים ארוך ללא הזנה. בשאר בתי-הספר חלק מן התלמידים אוכלים במסגרת המפעל, חלקם מביאים את האוכל מן הבית, חלקם הולכים הביתה לאכול וחוזרים לבית-הספר. שוב ניתן להסיק את המסקנה שאפשר לקיים יום לימודים ארוך ללא הזנה מאורגנת. אולי צריכה להיות מסגרת של הזנה, אבל יחד עם זאת צריכה להינתן האפשרות של בחירה לאכול בבית-הספר, או ללכת הביתה או להביא סנדביץ' לארוחת הצהריים.

יש גם בעיה של דמי ביטוח. ברגע שגובים דמי ביטוח, שוללים את האופציה החופשית של המשפחה. אני חושב שזו נקודה שצריך לשקול אותה, האם מוצדק לשלול את חופש הבחירה של ההורים לגבי הילדים. אינני רואה את התשלום עבור ההזנה כמס. הילד שאוכל בבית-הספר משלם עבור הארוחה, הוא משלם עבור המזון. אם המפעל יהיה באמצעות הביטוח הלאומי, אפשרות הבחירה נשללת מן ההורים. אני חושב שאפשר להנהיג מערכת של תשלומים סדורגים, וההורים אשר יבחרו שילדיהם יאכלו בבית-הספר ישלמו תמורת השירות, והורים שלא ירצו בכך - לא ישלמו.

ה. זיידל:

שר העבודה סיפר בהזדמנויות שונות שיש אב המעדיף להשתמש בכסף לקניית עראק לעצמו ולא לשלם תמורת האוכל שבנו מקבל בבית-הספר.

אני סבור שצריך לשקול את העניין של מפעל ההזנה, בהנחה שיש מקורות לביצוע, מול עדיפויות אחרות במערכת שירותי הרווחה. אני מבין שיש צורך בכ-500 מיליון לירות ליום לימודים ארוך ולמעלה ממיליארד לירות למפעל ההזנה אשר משרת את יום הלימודים. אם לשר החינוך היו נותנים סכום כזה, אינני בטוח שהוא היה מפנה אותו דווקא להזנה ולא להכשרת מורים, לדוגמה.

א. לאור:

דובר על העלאת דמי הביטוח הלאומי בשיעור של 2.5%. אנשי הביטוח הלאומי טוענים שהם זקוקים לשיעור של 1.1% לכיסוי הגרעון ונמצא שיש 1.4% ללא יעור.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אפשר לא לגבות יותר מ-1.1%.

א. לאור:

אני טוען שהשיעור של 2.5% נחוץ לכיסוי הגרעון של ענפי הביטוח לאומי כיום.

ל. דיציאן:

לא לגרעונות של היום.

א. לאור:

אנחנו הצענו העלאה של 2.5% לענפי הביטוח הקיימים, שיש בהם גרעונות, כגון: זיקנה, אמהות, נכות ונפגעי עבודה עצמאיים.

ל. דיציאן:

כדי לכסות את הגרעון השוטף בביטוח זיקנה יש צורך ב-1/2%.

גב' פוזנר:

איש לא טען שמפעל ההזנה מיועד לטפל בבעיות של תת-תזונה. לא טיפלנו כלל בסוגיה זו. היום שמעתי את הנימוק הזה לראשונה מפי אנשי האוצר. בתכנית אשר עובדה על-ידי משרד הבריאות, המוסד לביטוח לאומי ומשרד החינוך לא הופיע כלל המושג של תת-תזונה.

איש לא חשב להציע גבייה או יעור של כסף או הוצאות ניכרות לשנה או לשנתיים הקרובות.

גב' פוזנר:

שר החינוך הביע את רצונו לבדוק אפשרויות להנהיג אי-פעם יום לימודים ארוך ובאותה הזדמנות להתייחס למפעל הזנה. על-סמך דו"ח שנערך על-ידי פרופ' דורון ועל סמך נסיון שלנו אמרנו שנבדוק אלטרנטיבות ואפשרויות, נחשוב, ננסה ונתכנן ואחרי תכנון נבוא לציבור ונציג את ההצעה וכמובן נבדוק אם מה שמוצע ניתן לסימון ובאילו דרכים. כל מי שמדבר כיום על תכניות גרנדיוזיות לעתיד מדבר על דברים בלתי ברוקים. לכן אני מקנאה בבטחונו של סר לאור גם כשהוא מדבר על הצד הכספי וגם כשהוא מדבר על הצדדים האחרים. כאשר לוויית את ההכנות לניסוי הבעתי ספקות אם מערכת החינוך בישראל תעמוד בבעיות הארגוניות והטכניות הקשורות בספקל כה גדול. יש לנו בעיה עם מורים, בעיה עם הורים, יש בעיה לוגיסטית ויש בעיה עם ספעלים. כל מי שטוען כיום בניסיון שמפעל הזנה יגרום בזבוז מזון, שהוא יעלה כמיליארד לירות, שתוך עשר שנים אי-אפשר להגיע ליום לימודים ארוך וכו', יש לו כנראה משהו, שאני, שהשתתפתי בענין, אין לי אותו. אני חוזרת ואומרת שאני מקנאה בכל מי שיכול לעשות חישובים מדויקים לגבי התכנית, לתעדף אותה מכל צדדיה ולהיות בעדה או בגדה.

אשר להיבטים של מסדר החינוך. התעוררה שאלה אם צריך לסגור את המפעל הקיים. מנכ"ל המשרד אמר, בהזדמנויות שונות, שלדעתו צריך לסגור את המפעל מאחר שאין הוא סמלא ציפיות, מאחר שרמתו איננה נאותה ומסדר החינוך איננו יכול להתגאות בו. בין היתר צויינה העובדה שקיומן של המפעל עולה למשרד החינוך כ-70 מיליון לירות. מול עמדה זו של המנכ"ל יש עמדה של השר הסבור שאין אפשרות לסגור את המפעל כאשר יש חוגים רבים, ולא רק טעוני טיפוח, הרואים בו דבר שהתחיל ואסור להרוס אותו אלא צריך לבסות לקיים אותו, לקדם אותו ולהדחיק אותו. לכן הוטלה משימה על גופים שונים לבדוק את הדברים ולהכנין הרחבת המפעל כדי שיאפשר קיום יום לימודים ארוך בעתיד. שר החינוך סבור שהענין של יום לימודים ארוך איננו רק ענין חינוכי אלא תלוי לו השפעה רבה על הגדלת מספר האמהות שתצאנה לעבודה מחוץ לביתן והוא יתן בטחון להורים העובדים שהילדים שלהם אינם ילדי מפתח בשעות אחרי-הצהרים ואין הם נאלצים להגיע לבית סגור.

יש המדברים על המטבח בבית-הספר כעל מטבח חינוכי, שבו ניתנת לתלמידים אפשרות ללמוד לבשל ולקבל מושג בשיעורי התזונה. הדברים אינם מדויקים. במטבח כזה הילדים אינם לומדים לבשל אלא הם עוזרים בעבודות ההכנה כגון: קילוף וכו' ואילו בבישול מטפלות טבחיות וטבחיים. היכן פועל המטבח החינוכי? כאשר מדובר בהכנת ארוחות ל-30 ילדים. מטבח חינוכי כזה צריך להמשיך להתקיים ללא כל קשר למפעל הזנה.

לא הוכח שיום לימודים ארוך צריך להיות קשור במפעל הזנה, אבל חשבנו שאנחנו צריכים לבדוק את כל הדברים במציאות. מכל מקום, נראה לנו שיום לימודים ארוך ללא מזון איננו טוב. כאמור, נבדקות אפשרויות שונות. הכוונה שלנו היתה שבשנה הבאה, לאחר שננסה את השיטה של המזון התעשייתי, נוכל לבדוק שיטות אחרות.

איבני יודעת אם לחברי הוועדה ידוע שמסדר החינוך החליט, לפני כשבתיים, לא להקים חדרים אוכל בבתי-הספר. הסיבה להחלטה זו היתה הטענה שבנייתם של חדרים אוכל עולה אלפי לירות, משתמשים בהם מעט מאד ולכן יש כאן בזבוז של כסף. אנחנו שואלים את עצמנו אם צייתן לבדוק, בין היתר, גם שיטה שבה התלמידים יאכלו בכיתות.

הבעיות השונות והשאלות השונות ששאלנו את עצמנו הם אשר הביאו אותנו להחליט על הניסויים השונים.

י. כהן: היכן יתקיימו הניסויים?

בישוב שיש בו אוכלוסיות שונות ובתי-
ספר שונים, בלי שהמפעל יהיה גדול יותר

גב' פוזנר:

סדי.

יש כיום כחמישה מפעלים אשר מספקים
מזון תעשייתי לצה"ל, למטוסים, למפעלים שונים וכו'. פנינו אליהם
ושלושה מהם סרבו להשתתף בניסוי ואילו שניים אחרים הסכימו להשתתף
בניסוי. סכל מקום, לפני שיסתיימו הניסויים, הרי כל גבואה היא בהתאם
לכוונותיו של הקציב את הדברים.

באיזה ארצות יש מפעל אוניברסאלי כפי
שמוצע מצדנו?

ל. דיציאן:

בכל שוודיה ובאיזורים שונים באנגליה.
בשוודיה המפעל הזה מהווה חלק מחוק

גב' פוזנר:

ליסודים חובה.

חוץ משוודיה אין עוד מדינה שקיים
בה מפעל אוניברסאלי כזה.

ל. דיציאן:

לא אמרתי זאת. אני חושבת שיש עוד
ארצות כאלה אבל לא בדקתי את הדברים.

גב' פוזנר:

בדקתי את המצב באנגליה, בארצות-הברית ובשוודציה.

בהתנגשות שהיתה אני רואה תאונה

דרכים.

בין היתר אנחנו רוצים לבדוק את
ההבדלים בין מזון חם למזון קר. לדעתי, במזון החם יש ענין פסיכולוגי
חשוב. סכל מקום, נבדוק את התגובה למזון הקר ואת התגובות למזון החם.

אני סבור שיש צורך לתת קרדיט גם

למשרד הבריאות וגם למשרד החינוך כדי לבדוק את הדברים ולהציע את
ההצעה הטובה ביותר.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: עד כה שמענו גורמים שונים אבל עד עתה

לא התחלנו בדיון. סכל מקום, חודש
אפריל הולך וקרוב והחלטה על העלאת של דמי הביטוח תיפול בימים הקרובים.
לנו ברור שלא יתכן שדמי הביטוח יועלו בלא שיהיו יעדים ספורטיים.
לא יתכן שתוטל גבייה נוספת בשיעור של 2.5% בשעה שהביטוח הלאומי
זקוק רק ל-1.1%. כספי הביטוח הלאומי אינם מיועדים למיסון תקציב
המדינה. אם גובים דמי ביטוח צריך שיהיה ברור למה הם מיועדים.

אסור היה לצאת בפרסומים שונים על

כך כאילו מפעל ההזנה האוניברסאלי עומד להתבצע מחר וההוצאות למיסונו
יגיעו לסכום של מיליארד לירות. פרסומים אלה עוררו התנגדות והתמרמרות
בקרוב הציבור. הוטל על ועדה של מנכ"לים לברר את הנושא אבל השמועות
והמאמרים הראשיים בעתונות עשו שירות רע, כי הם באו מוקדם, לפני
שהדברים נבדקו, לפני שהם לובנו, לפני שנפלה הכרעה ולפני שברור במה
בכלל מדובר.

האוצר לא יצא ולא פנה לעתונות.

א. לאור:

האוצר הזרים, באופן עקיף, את ההערכה
שלו לציבור, כפי שהוא עושה לא פעם.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

עליכם להיזהר מתופעות מסוג זה.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אנחנו צריכים לדעת מה יהיו שיעורי הגבייה לביטוח לאומי החל מחודש אפריל ולא לו יעדים יגבו הכספים. אם לא יעדים ברורים - אני מתנגד לגבייה של דמי ביטוח שאין להם יעדים ברורים ומוגדרים. כפי שכבר אמרתי, הביטוח הלאומי איננו סיוע לכיסוי תקציב המדינה לצרכים שתקציב המדינה חייב לשאת בהם ולספק אותם.

א. אבטבי: קמחך שבציבור יש בלבול בנושא זה אני מציע שתהיה הודעה לעתונות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: כל מה שפורסם בעתונות איננו מבוסס.

א. אבטבי: הנושא הזה נדון בשלוש ועדות של הכנסת, הוא נדון גם בוועדת הכספים וגם בוועדת החינוך וגם מזלנו, בוועדת העבודה. אני מציע שנזמין את שר האוצר, את שר החינוך ואת המנכ"ל של המוסד לביטוח לאומי, כדי שנשמע מהם הבהרות.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נציג האוצר נמצא כאן.

א. אבטבי: צריך להטיל את המשרדים איסור לפרסם פרסומים בנושא זה. אני חושש שתאונת דרכים שהתוצאה שלה תהיה שבשאר בלא-כלום: הלוואה גדולה יגבית.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: נפגעת ברבים את צערנו על פרסומים שהטעו את הציבור, ולוודי צמח ששמענו מן הגורמים השונים שהופיעו לפנינו. מכל מקום, ברור שעדיין אין כל החלטה לגבי מפעל ההזנה. אני רק חוזרת ומדגישה שלדמי הביטוח שייגבו צריכים להיות יעדים ברורים.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15.